

MARIÁNSKOLÁZEŇSKO

DOBROVOLNÝ SVAZEK OBCÍ

TŘI SEKERY –
„AKCE KÁMEN“ /

TŘI SEKERY –
„OPERATION
GRENZSTEIN“

VIII

Příběh, který zní neuvěřitelně, přesto se skutečně v letech 1948 až 1951 odehrával a nese název „**Akce Kámen**“. Proč zrovna Kámen? Akce byla takto pojmenována kvůli hraničním kamenům. Co přesně se ale pod tímto názvem ukrývalo? Metoda Státní bezpečnosti, v rámci které se na **falešné hranici** (předsunuté) zatýkaly a následně odsuzovaly předem vyprovokované osoby.

Eine Geschichte, die unglaublich klingen mag. Trotzdem geschah sie tatsächlich in den Jahren 1948 bis 1951. Sie trägt den Namen „**Operation Grenzstein**“. Weshalb ausgerechnet Grenzstein, im tschechischen Originalnamen nur Kámen – Stein? Weshalb wurde die Operation nach den Grenzsteinen benannt, was genau versteckte sich hinter diesem Namen? Es ging um eine bestimmte von der Staatssicherheit (in der damaligen Tschechoslowakei unter der Abkürzung StB bekannt) angewandte Methode, in deren Rahmen auf einer **falschen** (vorgezogenen) **Grenze** vorab provozierte Personen verhaftet und folglich kriminalisiert wurden.

Krátce poté, co po komunistickém puči v únoru 1948 převzala v Československu moc Komunistická strana Československa (KSČ), začaly tisíce lidí opouštět svoji zemi útekem na Západ. Současně se KSČ začala vypořádat se svými politickými protivníky.

Kurz nach der Machtübernahme durch die Kommunistische Partei der Tschechoslowakei (KSČ) nach dem kommunistischen Umsturz im Februar 1948 fingen tausende von Menschen an, ihr Land zu verlassen und flüchteten in den Westen. Gleichzeitig hatte die KSČ angefangen, mit ihren politischen Gegnern abzurechnen.

Akce Kámen probíhající na několika místech v oblasti česko-bavorských hranic byla bohužel jednou z neúspěšnějších metod v boji proti skutečným i smyšleným odpůrcům komunistického režimu. V jejím rámci byly v poměrně blízkosti Americké okupační zóny Německa, nicméně stále ještě v československém vnitrozemí poblíž Chebu, Aše, Mariánských Lázní, Chodského Újezda, Domažlic, Kdyně a Všerub u Kdyně postupně vybudovány falešné hranice s cílem získat co nejvíce informací od osob, které sebraly odvahu nebo spíše byly donuceny k útěku na Západ a kompromitovat je. Kopečkáři, zaprodanci nebo zrádci. Právě takového označení se tito lidé poté dočkali.

Die an mehreren Orten im Bereich der tschechisch-bayrischen Grenze laufende Operation Grenzstein war leider eine der erfolgreichsten Methoden im Kampf gegen sowohl wahre als auch nur angebliche Gegner des kommunistischen Regimes. Im Rahmen dieser Operation sind relativ nah an der US-amerikanischen Besatzungszone in Deutschland, jedoch immer noch in dem tschechoslowakischen Innenland in der Nähe von Cheb (Eger), Aš (Asch), Mariánské Lázně (Marienbad), Chodský Újezd (Heiligenkreuz), Domažlice (Taus), Kdyně (Neugedein) sowie Všeruby u Kdyně (Neumark) nacheinander fingierte Grenzanlagen entstanden. Alles geschah mit dem Ziel, so viele Informationen wie möglich von solchen Personen zu gewinnen, die den Mut zur Flucht in den Westen gefasst haben oder dazu durch diverse Gründe gezwungen wurden. Abhauer, Abtrünnige oder Verräter. So ähnlich wurden diese Leute genannt.

Príslušníci StB se neostýchali uchýlit ke všelijakým praktikám a provokacím, pomocí kterých docílili jednoho z nejpodlejších činů. Přes tři roky útvary zpravodajského a státně bezpečnostního aparátu ministerstva vnitra vytvářely na západním pohraničí domnělé státní hranice skládající se z falešné německé celnice doplněné o úřadovny americké vojenské kontrarozvědky.

Die Staatssicherheitsmitarbeiter haben sich nicht gescheut, diverseste Praktiken und Provokationen anzuwenden und so haben sie eine der niederträchtigsten Taten vollbracht. Über drei Jahre lang haben die Einheiten des Nachrichtendienstes sowie des Staatssicherheitsapparats des Innenministeriums im westlichen Grenzgebiet falsche Staatsgrenzen errichtet, die aus um eine Dienststelle der amerikanischen Spionageabwehr ergänzten, nachgemachten deutschen Zollhäusern bestanden.

Akce Kámen se zakládala na do detailu dotažené iluzi, která v emigrantech vyvolala pocit bezpečí. V pečlivě naaranžovaných budovách se pohybovali příslušníci StB převlečení do amerických uniforem, v budově se nacházely americké státní symboly, na zdi visely portréty Roosevelta a Trumana, nechyběly vlajky. Uvolněnější atmosféru měly navodit lahve whisky či americké cigarety položené na stole. Předem vytipovaných osob se ujali vycvičení agenti, kteří spletitou psychologickou hrou dovedli své oběti až do kýžené budovy s cílem eliminovat osoby smýšlející proti režimu.

Die Operation Grenzstein basierter auf einer bis ins Detail durchgearbeiteten Illusion, die in den Emigranten das Gefühl, sie seien in Sicherheit, aufrief. In sorgfältig arrangierten Gebäuden liefen in amerikanischen Uniformen bekleidete Staatssicherheitsmitarbeiter rum, im Gebäudeinneren fand man amerikanische Staatssymbole, auf der Wand hingen Portraits von Roosevelt und Truman, ebenso wenig fehlten die Flaggen. Für eine lockere Atmosphäre sollten Flaschen mit Whisky oder amerikanische Zigaretten auf den Tischen sorgen. Vorab ausgesuchte Personen wurden von ausgebildeten Agenten übernommen, die während eines verwickelten psychologischen Spiels ihre Opfer bis zu dem gewollten Gebäude gebracht haben – mit dem Ziel, die gegen das Regime gesinnten Leute zu eliminieren.

Podstatou celé akce bylo získání důležitých informací, které důvěrně svěřily vypovídající osoby falešným vyšetřovatelům. Ve výpovědích se objevovaly popisy protirežimní rezistence, kterou dotazovaní prováděli v Československu. Dotazovaní často v dobré víře řekli jména těch, kteří smýšleli obdobně nebo těch, kteří je k přechodu hranic přiměli - nechtěně tak ublížili sobě, ale často i svým blízkým.

Ziel der ganzen Operation war die Gewinnung von wichtigen Informationen, die die aussagenden Personen den falschen Ermittlern anvertrauten. In den Aussagen tauchten Beschreibungen der Resistenz gegen das Regime auf, die die Befragten in der Tschechoslowakei ausgeübt haben. Die Befragten sagten oft im guten Willen Namen ähnlicher gesinnter Personen oder von Leuten, die sie zur Grenzüberschreitung gebracht haben – und ungewollt haben sie nicht nur sich selber, sondern auch den ihnen nahe stehenden Personen geschadet.

Uprchlíci dostávali k vyplnění formulář s otázkami typu: Proč opouštíte republiku? Podnikal jste ve své vlasti aktivity proti komunismu? Měl jste kontakt s cizími mocnostmi? Podpisem na konci tohoto dokumentu tyto osoby v podstatě samy proti sobě dodávaly právnicky zneužitelný materiál.

Die Flüchtlinge bekamen ein Formular mit Fragen wie: Warum verlassen Sie die Republik? Haben Sie in Ihrer Heimat Aktivitäten gegen den Kommunismus unternommen? Hatten Sie Kontakt mit fremden Mächten? Durch die Unterschrift am Schluss dieses Dokuments haben diese Menschen im Prinzip juristisch belastendes Material gegen sich selbst geliefert.

Když uprchlíci končili rozhovor s domnělým americkým vojákem, před domem již stál americký džíp. Málokterá z obětí si v tu chvíli uvědomovala, že auto nemíří do Německa, ale že zůstává na československé straně hranic. Cesta z celnice nemířila ke svobodě, ale ve většině případů do vězení, a to hned na několik let a v některých případech i na doživotí.

Als das Gespräch der Flüchtlinge mit den vermeintlich amerikanischen Soldaten zu Ende ging, stand vor dem Haus bereits ein amerikanischer Jeep. Die wenigsten der Opfer waren sich in dem Moment bewusst, dass der Wagen nicht Richtung Deutschland fährt, sondern auf der tschechoslowakischen Seite der Grenze bleibt. Der Weg aus dem Zollhaus ging nicht Richtung Freiheit, sondern in den meisten Fällen ins Gefängnis, und zwar gleich für mehrere Jahre, oder sogar lebenslang.

Stejně tomu bylo v případě manželů Holešovských, kteří se nedorozměním chytili do estébácké pasti. Manžel Eleonory Holešovské byl

letcem, který za druhé světové války bojoval spolu se západními armádami. Tento „prohřešek“ mu po únoru 1948 nebyl odpuštěn, a tak už v květnu téhož roku spolu se svou ženou vyráží do obce Tři Sekery, kde měli společně přejít hranice. Falešná estébácká úřadovna s pobočkou americké kontrarozvědky se nacházela v osadě Kamenec spadající pod katastr obce Tři Sekery. Jednalo se o bývalou hájovnu, která na místě stojí dodnes. „Američtí“ vojáci, potažmo příslušníci StB, s Holešovskými sehráli své divadlo, které skončilo rokem ve vězení pro Eleonoru a dvěma a půl lety pro jejího manžela. Holešovští byli odsouzeni za ilegální překročení hranic, ke kterému však nikdy nedošlo. Tohoto faktu si byla vědoma i sama Eleonora, která si při převozu z celnice všímala českých cedulí.

Genauso war es bei den Eheleuten Holešovský, die durch einen Irrtum in der StB-Falle gefangen wurden. Der Ehemann von Frau Eleonora Holešovská war Pilot, der während des Zweiten Weltkriegs an der Seite westlicher Armeen kämpfte. Diese „Sünde“ wurde ihm nach dem Februarumsturz 1948 nie verziehen, und so begab er sich schon im Mai desselben Jahres zusammen mit seiner Frau Richtung Gemeinde Tři Sekery (Dreihacken), wo sie die Grenze zusammen überschreiten sollten. Die falsche, von der StB inszenierte Dienststelle mit der Zweigstelle der amerikanischen Spionageabwehr befand sich im Katastralbezirk Tři Sekery, gegliederte Gemeinde Kamenec (Hohlenstein). Es handelte sich um ein ehemaliges Forsthaus, das auch heute noch existiert. „Amerikanische“ Soldaten, bzw. Staatssicherheitsleute, haben dann mit dem Ehepaar Holešovský ihr Theater gespielt, dessen Resultat dann ein Jahr Knast für Eleonora und zweieinhalb Jahre für ihren Ehemann war. Die Eheleute Holešovský wurden aufgrund illegalen Grenzübertritts verurteilt, der jedoch nie erfolgte. Dieser Tatsache wurde sich auch Eleonora selbst bewusst, die bei dem Transport aus dem Zollhaus die tschechischen Schilder wahrnahm.

Další konkrétní příběh z jiného regionu v blízkosti hranic ilustrují slova tehdejšího praporčíka a velitele stanice SNB ve Všerubech, Stanislava Lišky. Ten ve svých pamětech popsal úplně první vynucený přechod konaný v rámci Akce Kámen.

Eine weitere konkrete Geschichte aus einer anderen Region in der Nähe der Grenze wird durch Stanislav Liška, den damaligen Fähnrich und Polizeichef in Všeruby beschrieben. Der hat in seiner Memoiren den allerersten im Rahmen der Operation Grenzstein stattfindenden „Grenzübertritt“ folglich geschildert:

„To bude můj nejhorší okamžik, až spatřím ty ubohé oběti, celou rodinu. Velmi těžko jsem vystupoval po schodech do prvního poschodí. Cítil jsem, že se chvěji na celém těle. Musel jsem býti celý bledý v obličejí, ale nic na plat. Přistoupím ku dveřím, za nimiž bylo slyšet hlasitý hovor,

ba i smích. Zaklepám. Uvnitř nastalo okamžitě hrobové ticho. Věřím, že těžko některý z uvnitř sedících polkl slinu.“¹

„Das wird mein schlimmster Augenblick sein, wenn ich die armen Opfer erblicke, die gesamte Familie. Nur sehr schwer stieg ich die Treppe in die erste Etage hoch. Ich fühlte, wie mein ganzer Körper zitterte. Sicherlich war ich ganz bleich im Gesicht, aber was soll's. Ich trete an die Tür heran, hinter der lautes Gespräch, sogar Gelächter zu hören war. Ich klopfe. Drinnen wurde es sofort totenstill. Ich glaube, dass kaum einer seine Spucke schluckte.“

Rodina Jana Prošvice, vynálezce a podnikatele, nebyla pro komunistický režim nikterak politicky důležitá, přesto se stala aktéry této důmyslné pasti. Prošvicova firma, dnes známá jako ETA, se soustředila na domácí elektrospotřebiče, především žehličky, vysavače a mlýnky na kávu. Druhou světovou válku rodina přečkala bez větších problémů - podnik byl nucen vyrábět pouze pro účely německé armády, ale zabaven nebyl. Situace bezprostředně po válce však přinesla Janu Prošvicovi nesnadné dny. Byl na dva měsíce zatčen a vyslýchán kvůli několika udáním. Byl označen za kapitalistu, kolaboranta a vykořisťovatele lidu. Po propuštění se opět vrátil pracovat do svého, nyní již znárodněného podniku, a po několika varováních a naléháních agenta-provokatéra, hrozícího zatčením, se Jan Prošvic se svou rodinou rozhodl uprchnout z republiky. Die Familie von Jan Prošvic, eines tschechoslowakischen Erfinders und Unternehmers, war für das kommunistische Regime politisch nicht besonders wichtig, trotzdem wurde sie zum Akteur in dieser durchgedachten Falle. Die Firma von Herr Prošvic, heutzutage unter dem Namen ETA bekannt, produzierte hauptsächlich Elektrohaushaltsgeräte, vor allem Bügeleisen, Staubsauger und Kaffeemühlen. Den Zweiten Weltkrieg hatte die Familie ohne größere Probleme überstanden – der Betrieb wurde gezwungen, nur für die Zwecke der deutschen Armee zu produzieren, jedoch nicht beschlagnahmt. Erst unmittelbar nach dem Krieg brachen für Jan Prošvicov schwere Zeiten an. Für zwei Monate lang wurde er verhaftet und wegen einigen Anzeigen verhört. Er wurde zum Kapitalisten, Kollaborateur und Ausbeuter des Volkes erklärt. Nach seiner Entlassung kehrte er wieder in seine, inzwischen schon verstaatlichte, Firma zurück und nach einigen Warnungen und nach dem Drängen eines Agenten – Provokateurs, der ihm mit einer erneuten Inhaftierung drohte, hat sich Jan Prošvic entschieden, samt seiner Familie aus der Republik zu flüchten.

Samotné výdaje spojené s přechodem čtyřčlenné rodiny činily 100 000 Kčs, zbylé dvě dcery prozatím ukryté u babičky měly dorazit pozdě-

¹ Citace Stanislava Lišky pochází z knihy Václavy Jandečkové Kámen: Svědectví hlavního aktéra akce „Falešné hranice u Všerub na Domažlicku“, Nakladatelství Českého lesa. Domažlice 2013.

ji. V den odjezdu si každý vzal své zavazadlo, jídlo a 23. dubna 1948 v nočních hodinách se vydali společně se Stanislavem Liškou vstří připravené pasti. Po dopravení rodiny do úřadovny SNB Všeruby, byl s Prošvicovými sepsán výslechový protokol, po jehož dopsání byla nejmladší dcera Jana propuštěna, ale oba manželé i se starší dcerou Věrou museli zůstat ve vazbě. Jan Prošvic byl poté odsouzen k nuceným pracem, ale krátce po svém odsouzení se mu povedlo utéci z pracovního tábora a ještě v roce 1948 přejít do Německa a poté do Velké Británie. Jeho ženu, Jiřinu Prošvicovou soud zprostil viny s tím, že byla k činu vyprovokována a trestného činu opuštění republiky se nedopustila a ani dopustit nechtěla. Rodině Prošvicových však byly zkonfiskovány obě rodinné vily a tím i téměř všechny movitý majetek, od vybavení domácnosti až po dopravní prostředky. Jiřina Prošvicová, která zůstala s dětmi v Československu, byla nucena po celý zbytek života pracovat nelegálně, jelikož nemohla být oficiálně zaměstnána. Rodina byla navždy rozdělena a významně poznamenána touto zřůdnou akcí.

Die mit dem Grenzübertritt der vierköpfigen Familie verbundenen Ausgaben betragen in Tschechoslowakischen Kronen 100 000 Kčs, die zwei weiteren vorübergehend bei der Oma versteckten Töchter sollten nachkommen. Am Tag der Abfahrt nahm jeder sein Gepäck sowie ein Reiseproviant, und in der Nacht des 23. April 1948 sind sie zusammen mit Stanislav Liška der aufgestellten Falle entgegen gegangen. Nach dem Transport in die Polizeistation Všeruby wurde mit der Familie Prošvic ein Verhörprotokoll verfasst, dann wurde die jüngste Tochter Jana freigelassen, aber die beiden Eheleute samt der älteren Tochter Věra mussten in U-Haft bleiben. Jan Prošvic wurde danach zur Zwangsarbeit verurteilt, kurz nach seiner Verurteilung ist es ihm aber gelungen, aus dem Arbeitslager zu flüchten und noch im Jahre 1948 nach Deutschland und danach nach Großbritannien zu fliehen. Seine Frau Jiřina Prošvic hatte das Gericht freigesprochen mit der Begründung, dass sie zu dieser Tat bloß provoziert wurde und die Straftat „Republikflucht“ hat sie weder begangen noch beabsichtigt. Die beiden Familienvillas der Familie Prošvic wurden aber konfisziert und somit gleichzeitig fast sämtlicher mobiler Besitz, mit der Haushaltsausstattung beginnend bis zu den Transportmitteln. Jiřina Prošvicová, die mit den Kindern in der Tschechoslowakei blieb, musste das ganze Leben lang schwarz arbeiten, da sie gar nicht legal beschäftigt sein durfte. Die Familie blieb für immer getrennt und somit durch diese abartige Operation wesentlich gekennzeichnet.

Jak je zřejmé, životní útrapy a strasti propuštěním z vězení nekončily, tyto osoby si již celý život nesly cejch trestanců. Kromě snížení společenského statusu jim i nadále Státní bezpečnost ztěžovala život. Zdrucujícím zjištěním pro mnohé odsouzené jistě bylo, když se dozvěděli, že na ně donášeli přátelé či sousedé, kterým věřili.

Wie man deutlich sieht, nahmen Trübsal und Kummer dieser Leute mit der Entlassung aus dem Gefängnis kein Ende, da sie ihr ganzes Leben lang nun als Kriminelle abgestempelt wurden. Nicht nur ihr sozialer Status wurde gemindert, die Staatssicherheit erschwerte ihr Leben auch weiterhin. Eine niederschmetternde Feststellung für viele war gewiss die, dass oft ihre eigenen Freunde oder Nachbarn, denen sie trauten, sie verraten und auf sie zugetragen haben.

Príslušná miesta v USA byla o akci poměrně brzo po jejím spuštění informována a podala oficiální protestní nótu proti zneužití amerických uniforem a výsostných znaků. Československá vláda ovšem protest promptně odmítla s tím, že provedená šetření neprokázala nejmenší stopu nebo podezření na zneužití amerických symbolů či portrétů amerických státníků.

Die zuständigen Stellen in den USA wurden schon bald nach dem Starten der Operation über diese informiert und haben offiziell gegen den Missbrauch US-amerikanischer Uniformen und Hoheitszeichen protestiert. Seitens der tschechoslowakischen Regierung wurde jedoch dieser Protest prompt zurückgewiesen mit der Begründung, dass die eingeleiteten Untersuchungen „nicht die geringste Spur oder den Verdacht für einen Missbrauch amerikanischer Hoheitszeichen oder von Bildern amerikanischer Staatsmänner“ ergeben haben.

Aktéři zločinů Akce Kámen, v čele s Evženem Abrahamovičem, zůstali nepotrestaní. Trestní řízení zahájené v roce 2011 na Emila Orovana a Evžena Abrahamoviče bylo pro nedostatek důkazů pozastaveno, ostatní nově objevení aktéři jsou již mrtví.

Akteure der im Rahmen der Operation Grenzstein verübten Verbrechen, angeführt von Evžen Abrahamovič, blieben unbestraft. Das im Jahre 2011 gegen Emil Orovan und Evžen Abrahamovič nach einer Anzeige eingeleitete Strafverfahren wurde aus Mangel an Beweisen eingestellt, die anderen neu entdeckten Akteure sind bereits tot.

Přesný konečný počet obětí není znám ani po dlouholeté badatelské činnosti Václavy Jandečkové, která se tento ostudný moment československých dějin rozhodla detailně studovat. Odhaduje se ale na několik set lidí. Tento fenomén by měl být i nadále zkoumán a jako varování šířen do co nejširšího povědomí současných i budoucích generací.

Die genaue endgültige Anzahl der Opfer ist nicht mal nach jahrelanger Forschungstätigkeit von Frau Václava Jandečková, die sich entschieden hatte, diesen Schandmoment der tschechoslowakischen Geschichte detailliert zu studieren, bekannt. Sie wird aber auf mehrere hundert Menschen geschätzt. Dieses Phänomen sollte jedoch weiterhin untersucht und als Mahnmal sowohl für das Bewusstsein der jetzigen als auch zukünftiger Generationen verbreitet und publik gemacht werden.

Příběhy falešných hranic i železné opony připomíná dnes v regionu řada muzeí, zastavení, naučných stezek a bývalých budov a míst, kde se tyto příběhy odehrávaly. Za všechny jmenujme alespoň Muzeum Slatina, kde v bývalém objektu roty Slatina pohraniční strážě najdeme dnes malé muzeum železné opony.

Heute erinnern an die Geschichten falscher Grenzen als auch des Eisernen Vorhangs in der Region eine Reihe von Museen, Stationen, Naturlehrpfaden und ehemaligen Gebäuden sowie die Orte, an denen diese Geschichten stattfanden. An all dies gedenkt zum Beispiel das Museum Slatina, wo wir in diesem Gebäude der ehemaligen Grenzwachtkompanie Slatina (Lohhäuser) das kleine Museum des Eisernen Vorhangs finden.

Spousta dalších silných lidských příběhů ještě nebyla dodnes publikována. Proces a náznaky Akce Kámen byly filmově zpracovány v českém televizním filmu *Swingtime* režiséra Jaromíra Polišenského z roku 2007, existuje i divadelní adaptace drážďanského divadla Staatsschauspiel Dresden v koprodukcii s pražským divadlem Archa z roku 2018. Zde v textu použitá citace Stanislava Lišky pochází z knihy Václavy Jandečkové *Kámen: Svědectví hlavního aktéra akce „Falešné hranice u Všerub na Domažlicku“*, Nakladatelství Českého lesa. Domažlice 2013. Jandečková je autorkou i dalších publikací k tomuto tématu.

Viele andere überwältigende menschliche Geschichten wurden noch nicht veröffentlicht. Der Ablauf und Andeutungen an die Operation Grenzstein wurden im tschechischen Fernsehfilm *Swingtime* von Regisseur Jaromír Polišenský aus dem Jahr 2007 als Film umgesetzt, es gibt auch eine Theateradaption des Dresdner Theaters „Staatsschauspiel Dresden“ in Koproduktion mit dem Archa Prague Theatre aus dem Jahr 2018. Die hier im Text verwendete Zitation von Stanislav Liška stammt aus dem Buch der Autorin Václava Jandečková *Grenzstein: Die Zeugenaussage des Hauptakteurs der Operation „Falsche Grenze bei Všeruby in der Tausser-Region“*, Verlag „Nakladatelství Českého lesa“. Domažlice (Taus) 2013. Die Autorin hat noch weitere Bücher zu diesem Thema verfasst.

Text: Eva Koreisová
Překlad: Eva Špalová
Foto: Karolína Duschková
DTP, tisk: Euroverlag s.r.o.
Zhotovitel: Pilsenjoy s.r.o.
© 2019 Mariánskolázeňsko

/ Kontakt

Mariánskolázeňsko
dobrovolný svazek obcí
Tři Sekery 157
CZ - 354 73 Tři Sekery

E-mail: marianskolazensko@seznam.cz

www.marianskolazensko.org

**Europäische Union
Evropská unie**
Europäischer Fonds für
regionale Entwicklung
Evropský fond pro
regionální rozvoj

Ziel ETZ | Cíl EÚS
Freistaat Bayern –
Tschechische Republik
Česká republika –
Svobodný stát Bavorsko
2014 – 2020 (INTERREG V)